

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
ІХ студентської конференції
(Суми, 25 лютого 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

ПРАВА ДИТИНИ В УКРАЇНІ

Верещака Я. В., *студентка*; СумДУ, гр. Ю-71

Дитина як повноцінний член українського суспільства має свої права, ефективність механізму забезпечення яких обумовлена насамперед тим, що через її фізичну і розумову незрілість дитина потребує спеціальної охорони, дієвого правового захисту. Сьогодення ставить перед Україною нові виклики та випробування, пов'язані з військовим конфліктом на сході України, а також із масштабними кризовими явищами у політичній, соціально-економічній і гуманітарній сферах, жертвами яких стають передусім діти. Так, за свідченням заступника глави МЗС України на відкритих дебатах РБ ООН щодо дітей та збройних конфліктів, станом на 2017 рік на окупованих територіях Донбасу загинуло 137 дітей. Мають місце систематичні порушення прав та свобод дітей у сферах сімейного життя, майнових відносин, праці. Невід'ємною передумовою створення досконалого правового механізму реалізації та захисту прав дитини є належний рівень їх теоретичного забезпечення, що й обумовлює актуальність проведення наукового аналізу розглядуваної нами проблеми.

Ключовим міжнародно-правовим актом, який закріплює широке коло прав дітей, є Конвенція ООН про права дитини від 20 листопада 1989 року (далі – Конвенція), що набула чинності для України 27 вересня 1991 року. Основними актами чинного законодавства, що визначають і деталізують права дитини, систему заходів щодо охорони дитинства в Україні та державну політику у цій сфері, є Конституція України, Сімейний кодекс України (далі – СК України), Цивільний кодекс України (далі – ЦК України) та інші.

Дитиною визнано кожну людську істоту до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше (ст. 1 Конвенції). Під правами дитини вітчизняні науковці пропонують розуміти систему прав і свобод, що характеризують правовий статус дитини, з урахуванням особливостей її розвитку, до повноліття. Очевидно, що ключовим у визначенні правового статусу дитини є віковий критерій.

Виокремимо загальні права дитини, що гарантуються міжнародним і національним законодавством України, зокрема, право на життя;

свободу, особисту недоторканність і захист гідності; охорону здоров'я; безпечні умови для життя і здорового розвитку; ім'я та громадянство; вільне висловлювання особистої думки; отримання інформації, що відповідає віку дитини; освіту; майно; працю, зайняття підприємницькою діяльністю; об'єднання у дитячі та молодіжні громадські організації; проживання в сім'ї разом з батьками тощо.

Реалізація особистих і майнових прав дитини, передбачених СК України, забезпечується батьками (іншими законними представниками). СК України закріплено права дитини на сімейне виховання, спілкування з батьками, підготування до влаштування самостійного життя. Батьки повинні утримувати дитину і піклуватися про здобуття нею освіти, їм заборонено використання праці дітей насильницькими методами, застосування всіх видів покарань, які б принижували гідність дитини.

Діти, яким виповнилося 6 років, мають право на безоплатний проїзд за договором перевезення без права зайняття ними окремого місця, а віком від 6 до 14 років – на проїзд за пільговою ціною. Ст. 35 ЦК України передбачено ряд випадків, коли особа, яка не досягла повноліття, має право на отримання повної цивільної дієздатності, зокрема: якщо дитина досягла 16 років і працює за трудовим договором або бажає займатися підприємницькою діяльністю та якщо особа у віці від 14 до 18 років (неповнолітня) записана матір'ю чи батьком дитини. Крім права вчиняти дрібні побутові правочини неповнолітня особа має право: самостійно розпоряджатися своїм заробітком, іншими доходами; здійснювати права на результати інтелектуальної, творчої діяльності, що охороняються законом; бути учасником (засновником) юридичних осіб, якщо це не заборонено законом; укладати договір банківського вкладу (рахунку) (ст. 31, 32 ЦК України). Підстави для набуття дитиною права власності передбачені Главою XXIV ЦК України.

Процес визнання дитини носієм прав, свобод, обов'язків людини і громадянина в Україні потребує подолання безсистемності законодавчого регулювання, а отже, і подальшого ґрунтовного вивчення.

Керівник: Рябченко Т. О. к.ю.н.,
ст. викладач кафедри КПТДП ННІ права